

2024-2033-mi illersornissamut isumaqatigiisummi Issittoq aamma Atlantikup Avannarpassissua pillugit isumaqatigiisutip ilaa

2024-2033-mi illersornissamut isumaqatigiisutip ataani naalakkersuisut (Socialdemokratiet, Venstre aamma Moderaterne) aamma Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti aamma Socialistisk Folkeparti akornanni isumaqatigiisutip ilaanik atsiuisoqarsimavoq. Isumaqatigiisut Savalimmiuni Naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut qanimut suleqatigalugit ilusilersugaavoq, aammalu 28. juni 2023-mi *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033 (2024-2033-mi danskit illersornissaat aamma isumannaatsuunissaat pillugit Isumaqatigiisummi)* ilaasutut illersornissamut isumaqatigiisummi Issittoq aamma Atlantikup Avannarpassissuanut tunngatillugu pissutsinut ataatsimoorussatut tunngavigisani takuneqarsinnaasutut naleqqerfinnik aallaaveqarpoq.

Europamut sorsunnermik kingumut utertitaqartup Ukrainemik Ruslandip saassussinerata kingornatigut oqaluttuarisaanikkut illersornissakkut aamma isumannaallisaanikkut polikkikkut nikeriarfimmi Danmark, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat inissisimalerput. Ruslandip, Kinap, aamma USA-p akornanni isumannaallisaanikkut politikkikkut sukateqqanerit aamma Issittumut siammarmanerat Forsvarets Efterretningstjenestip (Illersornissamut Sakkutooqarfimmi naalagaaffiup isertortumik paasiniaasuisa) nalilersuutigaat. Ruslandip nunap immikkoortua assut pingaartuutippaa, aamma Issittumi siulianut takuneqartunut naleqqiullugu annertunerusumik aarleqqutaasumik nassataqartitsisussamik ileqqorisaaq saassusiniarlunilu aarlerisaarisoq aqutigalugu nukittussutsimik takutitsiniarluni. Aamma nunap immikkoortuani sakkusaaqassutsiminik sanaartugaqarnerminik nangitsiniarneq Ruslandip aamma misilinniarppaa. Taamaattorli anguniakkamik tassannga attassiniarnissaminik Ruslandip artukkiilluni Ukrainemi sorsunneq isumalluutininik annertoorsuarnik atugassiivoq. Issittumut Kinap annertunerminik attavilersinnissaa Ruslandip suli nangaassuteqarfigisaminik tunniussaqaarfigissavaa. Kinap Issittumi inissisimaffimminik nukittorsaanissamut attavissaaq atorniarpaa, aammalu nunap immikkoortuani sakkutooqarnikkut iliuuseqarsinnaanissani pilluni pilersaarumminik siuarsaaniarpoq.

2025-mi ukiup affaani siullermi Issittoq aamma Atlantikup Avannarpassissua pillugu isumaqatigiisutip ilaata aappaa atsiorneqassaaq, taassuma imarissallugu nunap immikkoortuani illersornerup aamma isumannaatsuunerup nukittorsarnerata ilaqqinnera. Ilaatigut Sakkutuut Imarsiortunik (soorlu fregattit, sikumik aserorterutitigut piginnaasanik, aamma inuttaligaanngitsutut aaqqiissutit), Sakkutuut Timmisartortuinik (soorlu imartami nakkutilliisutut timmisartut, timmisartut sorsuutit, assartuisartutut timmisartut, aamma attuumassutilittut, timmisartutut piginnaasat allat), immikkut ittumik iliuuseqartartutut sakkutuunik, aamma pinngitsugassaannngitsutut attaveqaasersuutininik nakkutilliinermik pitsaanagerusumik annertunerusutut nukittorsaanertut piginnaasanik imaqaassaaq. Aningaasaliissutaasoq tamarmiusoq, malunnaatilik ilaatigut NATO-mi sakkutuutigut anguniagassanik takkuttussanik piviusunngortitsinissaaq siunertaralugu suliarineqassaaq. Isumaqatigiisut Savalimmiuni Naalakkersuisut, aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut qanimut suleqatigalugit ilusilersorneqassaaq.

Taamaalilluni isumaqatigiisutip ilaanik tassannga *2024-2033-mi danskit illersornissaat aamma isumannaatsuunissaat pillugit Isumaqatigiisummi* Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani illersornerup aamma isumannaatsuutitsinerup nukittorsarniarnernanni siullertut alloriartoqarpoq. Kunneqarfiup aamma iligisatta annikitsuinnarmik pissanganartorsiorfiussanissaanik anguniagaat artukkersimaneqarpoq, sulili aningaasaliissutissanut takkuttussanut anguniagaavoq.

2024-2033-mi danskit illersornissaat aamma isumannaatsuunissaat pillugit Isumaqatigiisummik isumaqatigiisummi peqataasut, Savalimmiuni Naalakkersuisut, aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani isumannaatsuutitsinikkut politikkikkut ajugaaffigisassanik assigiinngitsunik tamakkuninnga sianiginnilluni nakkutilliinermik aamma namminersortuunerup pisinnaatitaaffeqarnermik pitsanngorsaanissaq pillugu Danmarkip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata suleqatigiinnissaat isumaqatigiissutigaat. Taamaalisukkut Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani iligisat qaninnerpaat aamma NATO-p suliaassanik isumaginninneranik tapersersuinissaq aalajangiisuvoq, aamma nunap immikkoortuani Danmarkip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata iligisanik qanimut suleqateqarnissaat aalajangiisuulluni.

Nunap immikkoortuani illersornissamik aamma isumannaatsuutitsinermik nukittorsaaniarluni Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani pingaarutilinnik aningaasaliisoqarnissaq, ilanngullugit qunusaarinnermik, najuunnermik aamma nakkutilliinermik il.il. nukittorsaatut piginnaasat isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat, tassani siunertaq tassaalluni sorsuutinnginnerup aamma allannguajaatsuunerup attanneqarnissaat. Tassunga ilaliullugu Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani annertunertut nukittorsaanerup Kunngeqarfiup aamma USA-p, issittoqarfimmilu iligisat sinnerisa akornanni qanimut suleqatigiinnikkut pissanera isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut pingaartippaat.

2024-2033-mi danskit illersornissaat aamma isumannaatsuutinnissaat pillugit Isumaqatigiissutaata atsiornerrata kingornatigut illua'tungeriilluni paasinninnermik, ataqqinninnermik aamma naligiissuseqarnermik tunngaveqartumik Danmarkip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinneq annertunerusutut qaninnerusutut oqaloqatiginninnermik aamma ilisimasanik paarlaateqatigiinninnermik ilisarnaateqarsimannera Savalimmiuni Naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut erseqqissarpaat. Isumaqatigiissutip ilaanik matuminnga isumaqatiginninniarnermi Naalakkersuisunik ilanngussaqarneq Naalakkersuisut politikkikkut isumaqatigiinninniarnissamut ilaliussaani, kiisalu illersornissaq pillugu isumaqatigiisummut isumaqatigiissutip ilaata aappaata nalaani Naalakkersuisut isumagisitaattut ingerlatasanut pilersaarummik aallaaveqarsimamavoq. Isumaqatigiissut qaninnerusutut oqaloqatiginninnermik tunngaveqarpoq, tamannalu isumaqatigiissutip imarisaanut ilalersuillunilu nukittorsaašimavoq. Suliasaqarfimmi annertunerusutut oqaloqatiginninneq malillugu nunat tamalaani, ilanngullugit NATO-mi, aamma NORDEFCO-mi illersornissaq aamma isumannaatsuutitsineq pillugit polikki pillugu oqaloqatiginninnerit aamma nukittorsarneqarput. Oqartussaqarfinnik attuumassutilinnik qanimut suleqateqarnikkut, aammalu tamaaneereersutut piginnaasat agguataarnerinik ataqqinnilluni, aammalu Kunngeqarfimmi isumannaatsuutitsinermut politikkikkut atugarisanik assigiinngitsunik nakkutigisaqarluni Danmarkimi, Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni isumannaatsuutitsinermut Illersornermut Sakkutooqarfiup ilalersuuteqarnissaa isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut pingaartuutippaat.

Isumaqatigiissutip ilaanik matuminnga Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani illersornissap aamma isumannaatsuutitsinerup nukittorsarnissaa isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut kissaatigaat. Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat qanimut suleqatigalugit Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani iliuuserisaq nukittorsagaq atuutsinneqassaaq, aammalu isumaqatigiisummi suliarisat sapinngisamik siamasissutut Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni sakkutuujunatik inuiaqatigiinnut iluaqutaaniartussaassapput. Inuiaqatigiinni isumannaassuseqarnerup nukittorsarnissaa pingaartitaavoq, aammalu ilaatigut internettikkut aamma avatangiusuni pisoqarnermut, pinngortitami ajunaarnersuarnut,

imartami ajutoornernut il.il. Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni sakkutuujuunatik inuiaqatigiit piare-ersimatinneqassapput. Tamatuma ilaatigut nassataraa isumaqatigiissutip ilaani matumani ilaasutut piginnaasat Illersornermut Sakkutooqarfinnik nukittorsaassanerit, Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni taakkulu eqqaanni politiit, upalungaarsimaffiup aamma sakkutuujuunatik oqartussaasoqarfiit suliassanik iluarsiiinerinik pitsaanerusumik ilalersuuteqarsinnaatilerlugit. Taamaalisukkut issittumi suleqatigiinnermut toqqammavigisaasuni sungiusarnerit Naalakkersuisunik ataqatiginnitsitsilluni piviusunngortitsinissap pingaaruteqarneranik isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat.

Isumaqatigiissutip ilaanut tassunga ilaatillugit sammisat qulit tullinnguuttut pillugit isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissuteqarput:

- Kalaallit Nunaanni sumiiffigisami nukittorsakkatut toqqammaviliineq, aamma savalimmiormiut oqartussaagarfiinik suleqatigiinneq sakkortusisag.
- Pisoqarfinnik, aamma isertuussatut paasiniagaasunik takussutissat pitsanngorsakkat.
- Dronit ungasissorsiuutit.
- Umiarsuit issittorsiuutit nutaat.
- Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunnera.
- Inissiiarnermut aamma attaveqatigiinnermut piginnaasat nukittorsakkat.
- Isertuussatut paasinaarsarneq aamma ilisimatusarneq pillugit suleqatigiinneq.
- Arktisk Basisuddannelsimi (Issittumi Tunngaviusutut ilinniagaqarnermi) ilanngussortut amerlineri.
- Inuiaqatigiinni isumannaallisaaneq nukittorsagaq.
- Savalimmiunut toqqammavissag.

Isumaqatigiissummik atuutsitsilernermit pingaartitaasut tassaapput pisoqarfigisinnaasaani aningaasaliinerit Kalaallit Nunaanni sumiiffinni suliffinnik, aamma sumiiffinni suliffeqarfinnik tapersersuisinnaanissaat. Tamatumunnga ataqatigiissillugu sumiiffinni suliffeqarfinnik Illersornermut Sakkutooqarfiup tamaanee-reersutut qanimut aamma pitsaasutut suleqateqarnerata nukittorsarnissaa pingaartuuvog. Issittumi piginnaasanut katersaatini isumaqatigiissutaasut malillugit Illersornermut Sakkutooqarfiup suliassanik isumaginninneranut atatillugu Illersornermut Sakkutooqarfiup attuumassutilittut oqartussaagarfiit aamma sumiiffiusuni suliaqartuusut atorlugit suleqatigiinnermut periarfissat iluaqutiginiarpai. Tassunga ilanngutissaaq Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfik sapinngisamik annertunerpaamik kalaallit suliffeqarfiinit aamma tunisassioruinut nioqqutinik aamma kiffartuussissutinik pisiortortarnissaa, tamatumani suliarisani pisariaqartitsinerit il.il. sianigineqassallutik.

Savalimiuni aamma Kalaallit Nunaanni atuuttuusunik oqaatsitigut, kultureqarnikkut, aamma sumiiffiusuni pissutsit tamakkiisumik akueralugit isumaqatigiissutip atuutsilernissaa immikkut ittumik pingaartuutinneqarpoq.

1. Isumaqatigiissutip imarisai

Kalaallit Nunaanni sumiiffigisami nukittorsakkatut toqqammaviliineq, aamma savalimmiormiut oqartussaqarfiinik suleqatigiinneq sakkortusisaaq

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni siamasissutut isumannaatsuutitsineq pilersitanut arlalinnut qitiuvoq, aammalu ingammik Kalaallit Nunaata isorliuneqarfiini kalaallit akornanni sumiiffigisani ilisimasanik, piginnaasanik aamma najuuttuunernik iluaquteqartitsinikkut nukittorsarneqassaaq, ilanngullugu Arktisk Basisuddannelsip (Issittumi Tunngaviusutut ilinniagaqarnerup) aamma Grønlandsvogterinik (Kalaallit Nunaannik nakkutilliisunik) aaqqiissummik nukittorsaanerit aqutugalugit, aammalu Siriusimut kalaallinik inuttaasinnaasunik annertunerusumik inuttassarsiuinermik sammisaqarneq aqutugalugu. Isorartussutsit annertuut, aamma sumiiffiit inunnik ikittuinnarnik najugaqarfusut najuuttuunissaq, aammalu Kalaallit Nunaannut tamarmut nukittuumik upalungaarsimaffeqarnerup qularnarnissaa annertuupilussuurtut suliassanngortippaat. Taamaattumik isorliunerusoqarfimmi, ingammik Kalaallit Nunaata kangiani aamma avannaarpiaani sumiiffigisami ilisimasat, piginnaasat aamma najuuttuunerit iluaqutaalersinnissaannut ungasissumut isiginniffissaqarpoq. Canadami sinerissap sumiiffigisaanni ungasillutillu avinngarusimasuni canadamiut illersornissamut sakkutooqarfii sinnerlugit *'Canadian Rangers'* iluarsisartuupput. Kalaallit Nunaanni ilutsip assingusup ineriartortinnissaannut periarfissanik misissueqqissaarinissaaq pillugu isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiipput. Kalaallini oqartussaasunit peqataaffigineqartumik misissueqqissaarinermik suliaqarneq aallartisarneqassaaq, taannalu kalaallini oqartussaqarfinnik suleqateqarluni Illersornermut Sakkutooqarfiup ataani Kalaallit Nunaanni Rangersinut immikkoortumik nutaamik pilersitsinermut tunngasumik tunngavissiamik inerineqartitaassaaq. Misissueqqissaarineq isumannaassusiligaaq aamma inassutigisaaq kingusinnerpaamik 2026-p naanerani pigineqassaaq, tamatuma kingornatigut pileritap aallartisagaannissaatut naatsorsuutigisamut isummertoqassalluni.

Isumaqatigiissummi peqataasut *"Grønlandsvogterinik (Kalaallit Nunaannik nakkutilliisunik) aaqqiissummut ineriartortitsinissamut piukkunnaatip misissugarinissaanut"* piareersimanerat illersornissamut isumaqatigiissummi isumaqatigiissutaasup ilaani siullermi allassimavoq. Piumassuseq malillugu kalaallit nalunaartarnermut sullissiviata Grønlandsvogterit nukittorsarnissaa pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaaq, taamaalilluni sullissivik Kalaallit Nunaanni sumiiffikkaani najukkani upalungaarsimaffinnik annertunerusumik tapersersuisinnaassammata.

Savalimmiut sorsuttoqarfimmi inissisimaffigisaanik sianiginnittunik illersornissamut aamma isumannaatsuutitsinissamut pilersitanik ilalersuuteqarneq pillugu Savalimmiut anguniagaat isumaqatigiissummi peqataasut nalunaarpaat. Nunap immikkoortuani sorsunneqannginnermik aamma aalaakkaasuunermik attasiniaarluni Savalimmiut suleqatigiinnissamik suliaqarfigisaminik kissaateqartutut akisussaaqqartutut illua'tungiunissamik anguniagaqarput. Tassunga ataqatigiissillugu nunat tamalaani, illersornissamut politikkimik oqallittarfinni attuumassutilinni peqataanissaaq pillugu Savalimmiut anguniagaat isumaqatigiissummi peqataasut nalunaarpaat. Tassunga ataqatigiissillugu Savalimmiuni siamasissutut inuiaqatigiinni isumannaatsuutitsineq qitiuvoq. Savalimmiormiut oqartussaasoqarfiinik qanimut suleqateqarluni Savalimmiuni sakkutuujunngitsut upalungaarsimaffinik aamma politiivinik periarfissaqarfigisaatigut ataqatigiissinnaanerini Illersornermut Sakkutooqarfiup Savalimmiuni aamma eqqaani suliassanik iluarsisarnera suli pingaarnersiugaavoq, ilaallutik paasissutissanik (datanik), aamma ilisimasanik agguataarinernut, kiisalu imartami nakkutilliinermut nukittorsakkamut, aammalu ingerlarisartakkanut pissutinut attuumassutilinnut tunngasut. Ataatsimoorussatut iliuuserisassanut aningaasatigut toqqammavissaaq immikkoortinneqassaaq,

piviusutullu atuutsitsilerneq Savalimmiut Naalakkersuisui peqatigalugit oqaluuserineqassaaq, aammalu isumaqatigiissutiginnittoqatigiinnut saqqummiunneqarluni.

Pisoqarfinnik, aamma isertuussatut paasiniagaasunik takussutissat pitsanngorsakkat

Issittumi isumannaallisaanermi politikkikkut atukkat allanngorarnersimanerat Forsvarets Efterretningstjenestip (Sakkutooqarfimmi naalagaaffiup isertortumik paasiniagasuisa) nalilersuutigaa.

Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani sakkutuut aamma sakkutuujunngitsut suliaqarneri annertusisut takuneqarput. Suliaqartut arlallit Issittumut sammisatit annertusisissimavaat. Tamanna imartakkut aqqutit nutaat atornissaannut, aamma aatsitassanut isumalluutinullu annertusisumik tikitaqartarnerup annertusineranut periarfissanik pitsanngorsakkanik silap pissusiata allanngornerisa nassataqartinnerisigut nukittorsarneqarpoq. Illersornermut Sakkutooqarfik, aamma Sakkutooqarfimmi naalagaaffiup isertortumik paasiniagasui Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani ullumikkut pisoqarfinnik, aamma isertuussatut paasiniagaasunik takussutissanik killilinnik peqarput. Taamaattumik Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani pisoqarfinnik aamma isertuussatut paasiniagaasunik takussutissanik nukittorsaanissamik pisariaqartitsisoqarpoq. Tamanna aamma politikkikkut aamma oqartussaasoqarfittut inissisimaaffiusuni avatangisuni pisoqarfinni, pinngortitami ajunaarnersuarni, imartami nunamilu ujaasinnermik aamma annaassiniarnermik suliaqarnerni il.il. Illersornermut Sakkutooqarfiup Kalaallit Nunaannik tapersersuisinnaanissaanut pingaartuuvoq.

Taamaattumik Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani, kiisalu silaannarsuarmi qanimut iligisat peqatigalugit suleqatigiilluni maannakkut pisoqarfinnik, aamma isertuussatut paasiniakkatut takussutisartaannik nukittorsaanissaq siunertaralugu qaammataasatigut piginnaasamik, aamma nunami tunngavilittut sensorinik (maluginiutinik) pilersitsinissaq isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaa. Pilersitaq Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani, kiisalu Danmarkip qanitatut sumiiffigisaani suliaqarnernik takussutissiinnermut atorineqarsinnaasunik pisoqarfinni takussutissanik pitsaanerusunik ilalersuuteqassaaq. Kalaallit Nunaanni ivertitikkannut atatillugu tamatuma sumiiffimmi kalaallinik suliaqartunik aamma ingerlatseqatigiiffinnik atuinnikkut pissanera isumaqatigiissummi peqataasunut aamma Naalakkersuisunut pingaarnersiugaavoq.

Pilersitaq sapinngisamik siamasinnerpaamik aamma Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni siamasissutut inuiaqatigiinni isumannaatsuunermut ilalersuuteqassaaq, kiisalu pisoqarfinnik takussutissanik pitsaanerusunik, aamma iliuuseqarnissamut tunngavissamik pilersitsinnermigut sakkutuujunatik oqartussaasut tapersersussavai, assersuutigalugit avatangisuni pisoqarfinni, pinngortitami ajunaarnersuarni il.il. pisoqarfinni.

Dronit ungasissorsiuutit

Nunaminertani isorartoorsuarniillutik assilisanik immikkuualuttortalinnik pissarsiaqarsinnaallutik nakutilliisinnaasunik droninik ungasissumut angalasinnaasunik, siuarsakkanik assiliisinnaanikkut piginnaasalinnik marlunnik pissarsiaqarnissaq pillugu isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut aamma isumaqatigiissutigaa. Siusinnerusukkat *aftale om Arktisk-kapacitetspakke 2021*-mi aalajangiunneqarsimasutut droninik ungasissumut angalasinnaasunik signalinik pissarsisinnaanikkut piginnaanilinnik

marlunnik pissarsinissamut pisarialittut aningaasaliissutaasut pigineqassammata ilassutaasumik aningaasaliissutip qularnaarnissaa isumaqatigiissutip ilaani siullermi isumaqatigiissutaavoq. Ilaatigut Issittumut aamma Atlantikup Avannarpassissuanut droninik ilassutinik marlunnik peqarnermigut Illersornermut Sak-kutooqarfiup Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani nakkutilliisinnaanera, aamma assilisanik pis-sarsiaqarsinnaanera pitsanngorsarneqassapput. Aammattaaq ilaatigut Østersømi nunap immikkoortoqar-fiani aamma sumiiffinni allani, dronit ungasissorsiutit taakku aamma ingerlanneqartarfissaanni pisoqar-finnik takussutissamik nukittorsakkanik dronit pilersitsissapput. NATO-p takkuttussatut piumasaqaa-taanik aamma naatsorsuutigisaanik dronit tapersersuuteqarnissaat naatsorsuutigisaavoq, aammalu qaam-mataasiatigut piginnaasap Kunngaqarfimmi tamarmiusumi sumiiffinni angisuuni pingaarnerusumik takussutissamik pilersinneqarsinnaanerani takussutissat immikkuualuttortaqaarnerusut pilersinnissaannik dronit ilalersuuteqarsinnaapput.

Dronit ungasissumut angalasinnaasut isorartussutsini annertuuni pisoqarfimmik takussutissamik piler-sitsinissamut, aammalu assilisanik immikkuualuttortalinnik pissarsiaqarnissamut piginnaasaqarneri aamma inuiaqatigiinni isumannaassutsimik siamasinnerusumik nukittorsaanissamut sakkutuujunngitsutut oqartussaasut periarfissaannik tapersersorsuisinnaapput. Assersuutigalugit avatangisini pisoqarfinnik, pinngortitami ajunaarnersuarnik, imartami aamma nunami ujaasilluni, aamma annaassiniarluni suliasanik il.il. pisoqarfinni dronit pisoqarfimmik immikkuualuttortalimmik pilersitsisinnaapput.

Suliaqartitaanermut tulluuartuuffiani dronit ilaanniinnakkut Kangerlussuarmiittassapput, sumiiffillu taanna aallaavigalugu suliaqartassallutik, tamatumani assersuutigalugu Issittumi aamma Atlantikup Avannarpa-sissuani il.il. inissiinermi qisuariaateqarfiusartoq annikillisinniarlugu ingerlatarisatigut tulluuartuuffiani. Kangerlussuaq aallaavigalugu dronit akulikinnerusumik suliaqarsinnaanissaannut, kiisalu Kangerlus-suarmi droninut erseqqinnerusumik tapersersuutitut ilusaannik, ilanngullugu kiffartuussinermik, aammalu tamaani sumiiffigisami toqqammaviliinissamut periarfissaasut misissueqqiiviginissaat Naalakkersuisunik ilanngussaqaarluni aallartisarneqassaaq. Misissueqqissaarineq sapinngisamik piaarnerpaamik pigineqas-saaq, taamaalilluni isumaqatigiissutip ilaani 2-mi ilaatinneqarsinnaassammat.

Umiarsuit issittorsiutit nutaat

Maannakkut Illersornermut Sakkutooqarfiup THETIS-klassimi umiarsuai alapernaarsuutit Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata imartaanik nakkutilliisuupput, aammalu sinerissamut qanittutut suliasanik ilu-arsiiviginnittarput. Suliassani ilaatigut ilaapput nakkutilliinerit, aamma namminersortuunermik pisinnaati-taassuseq, kiisalu oqartussatut suliasat, ujaasinermut aamma annaassiniarnermut attuumassutillit, politii-nik tapersersuutit, ilisimatusarneq, imartami avatangisini upalungaarsimaffik il.il. Maannakkut umiarsuit alapernaarsuutaasut imartani anorersuartaqartartuni, aamma sikutaqartartuni ingerlanneqarsinnaasutut ilusilersugaapput, aammalu Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani imartamit danskit namminer-sortuunerisa pisinnaatitaaffigisaanut qitiusumik inissisimaffeqarlutik. Umiarsuit pisoqalisut akulikitsumik aserortarput, aammalu aserfallatsaaliugarinerat assut akisuvoq. Tamakku umiarsuit suliaqartitatut ator-neqarsinnaassaannik annikillisaapput, aammattaaq umiarsuit suliaqarsinnaafimmik killissaa tikingajaler-paat. Umiarsuit issittorsiutit kalaallit imartaanni oqartussaasut suliaasaannik iluarsiniarnermut pisari-aqartuusutut naliligaapput. Illersornermut Sakkutooqarfimmi umiarsuaatit aqqartartunik akiuussutitut fre-gattit umiarsuarnut issittorsiutinut naleqqiullutik qunusaarisarnertut iluseqartuunerupput, aammalu

ilaatigut isumannaalisaanikkut politikkikkut pisoqarfiup malitsigisaanik Atlantikup Avannarpassissuani sal-luunerusutut inissisimaffeqarneq isumagissavaat.

THETIS-klassimi umiarsuit taarsernissaannut umiarsuit issittorsiutit nutaat pingasut pissarsiarinissaat isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Umiarsuit issittorsiutit nutaat sikulimmi angalasinnaasutut ilusilersorneqassapput, ilaatigullu piginnaassutsinik, soorlu dronitut aamma qulimiguulittut ittunik nassataqarsinnaassapput. Tamanna suliassanik iluarsiiñermut tunngatillugu aserujaassutsimik annertunerusumik qulakkeerinnissaaq. Aammattaaq Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani allanngoriartornermut naleqqiullugu teknologii-mik nutaamik, piginnaasanik il.il. naleqquttuarsinnaanngorlugit umiarsuit issittorsiutit ilusilersugaassapput. Umiarsuarnut issittorsiutitut sammisaqartil-lugu tamaaneereersutut umiarsuarnik nakkutilliisartunik suliniutip allamut saatsinnissaa pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaat. Umiarsuit issittorsiutit nutaat taakku THETIS-klassimi umiarsuarnut pisoqalisunut taakkunatut innatik assigiimmik aserfallatsaaliugaanissamut pisariaqartitsis-sanngillat. Taamaattumik umiarsuit issittorsiutit nutaat taakku maannakkut umiarsuarisanut taak-kununnga naleqqiullutik ingammik Kalaallit Nunaata eqqaani suliassanik sunniuteqarluarnerusumik, aamma sungiussassaannerusumik iluarsiiñsuteqarsinnaassapput. Taarsiiñeq ima pissaaq Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata eqqaani piginnaasat tamarmiusut sulianik iluarsiiñsarnarat attatiinnartinneqarluni.

Umiarsuaatinik nutarsaanissamut aamma nukittorsaanissamut suli umiarsuarnik nutaanik pissarsinissa-mut, aammalu umiarsuit alapernaarsuutit sinnerinik taarsiiñissamut, ilanngullugit KNUD Rasmussen-klassimik kingusinnerusukkut, aammalu misissueqqissaariner-mik tunngavilittut isummertoqarnissaaq isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut nalunaarpaat. Kingullertut taasap nassatarissavaa Is-sittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani ingerlatsisarnertut piginnaasap nukittorsarnera.

Danskit imartami piginnaasaanik, tassalu umiarsuarnik nutaanik tamakkuninnga sanaartorner-nut atatil-lugu iluaqutaalersinnissaannut periarfissanik misissuinissaaq pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaat. 2025-mi marsip qaammataani umiarsuaatinut pilersaarusiortoqarnissaaq isumaqatigiis-summi peqataasut isumaqatigiissutigaat, taannalu imartami suleqatigiiffigisamit aamma Forsvarskomman-domit (Illersornissamut Kommandomit) ilaatigut inassutigisat tunngavigalugit suliarineqassaaq. Umiarsu-aatinut pilersaarut isumaqatigiissummi peqataaffiusumi aalajangiiffigineqassaaq, aammalu danskit umiar-suaataannik siunissamut allanngoriartortitsiner-mut sammivissamik inississaaq, aammalu ilaatigut Dan-markimi sanaartortoqarneq aqputigalugu sukkassutsimik aamma pilersuinerup isumannaassusaanik sam-misaqartuussalluni.

Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfiup imartami toqqammavigisaanik annertunerusumik nakkutilliinissamut, aserfallatsaaliuinissamut aamma kiffartuutaqarnissamut periarfis-saasa qulaajarneqarnissaat isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Tassunga ataqatigiissillugu umiarsuit Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani najuttuarnissaasa qanoq annertutigisumik nukittorsaagaasinnaassaner-at misissorneqassaaq. Suliassaqarfimmi savalimmior-miuni periarfissat aamma paasineqassapput. Savalimmiut eqqaanni suliassanik iluarsiiñermut Illersorner-mut Sakkutooqarfimmi immikkoortortat, savalimmior-miut sinerissamik nakkutilliisuanik Vørnimit su-leqateqarluni suli ilalersuuteqartuarnissaat isumaqatigiissummi peqataasut nalunaarpaat.

Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunnera

Arktisk Kommando (Issittumi Sakkutuut Immikkut Sullisitat) tassaavoq sakkutuut ataatsimoorullugu suliaqartillugit immikkut sullisitaasoq, Illersornermut Sakkutooqarfiup Kalaallit Nunaanni aamma Savallimmiuni, taakkulu eqqaanni suliaasaanik isumaginnittoq, aammalu Nuummi qullersaqarfeqartoq. Arktisk Kommandomut aamma tunngatillugu kalaallit oqaasiisa aamma kalaallit kulturiisa akuerisaanissaat isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut pingaartippaat. Tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfiup illuutaanni, aamma assingusuni, ilanngullugulu Nuummi qullersaqarfimmi, Illersornermut Sakkutooqarfiup stationiini, kiisalu Kangerlussuarmi atortorissaruteqarfinni Arktisk Kommandop ilisarnaataanik allagartarsuarni kalaallit symboliisa (ilisarnaataasa) aamma kalaallit oqaasiisa takuneqarsinnaatitaanissaat isumaqatigiissutaapput.

Nuummi Arktisk Kommandop qullersaqarfia pissutsit isumannaatsut atorlugit annertunerusumik suliaqarsinnaanissaa pisariaqartinneqarpoq, aammalu ilaatigut Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani nakkutilliinermut, namminersortuunermik pisinnaassutsimut, iligisanik tapersiusarnernut, aamma ujaasilunilu annaassiniartarnernut attuumassutilittut suliaasaanik amerliartuinnartunik iluarsiviginnissinnaanissaa pisariaqartinneqarluni.

Nuummi Arktisk Kommandop atortorissarutaani isumannaallisaanerup inissisimaffiata nukittorsarnissaa pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Tassunga tunngasutut Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani Arktisk Kommandop pingaarutilittut iluarsivigisagaatut suliaasaanik tamakkuninnga tapersersuisussanik Arktisk Kommandop inuttasanik nukittorsaaviginissaa, ilanngullugulu attuumassutilittut annertussusilimmik Kangerlussuarmi annertunerusumik najuuffeqartuunissaa pillugit isumaqatigiissutigineqarput. Iliuseriap ilaatut Nuummi umiarsuit tullatarnissaannik Illersornermut Sakkutooqarfiup aamma iligisat pisariaqartitsinerinik tapersersuisussanik aamma ataqatigiissarisussanik sulisuusutut ittunik tapersersuisarfittut inissisimaffik pilersinneqarumaarpoq.

Arktisk Kommandomi sulisunik nukittorsaanermut ilanngullugu Arktisk Kommandomut inuttanik inuttassarsiorlunilu taakkuninnga atorfeqartitsiinnarnermik nukittorsaasussamik iliuuseriosamik aallartisaanissaq pillugu, ilanngullugu aamma sumiiffigisami inuttassarsiuinermik immikkut sammisaliineq isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat.

Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfiup inuttarisai atugassanik eqqortunik peqarnissaat isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut pingaartippaat. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisunik qanimut suleqateqarluni Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfiup sulisuinut atugarisaasunik misissueqqissaarineq aallartisarneqassaaq, taannalu sapinngisamik piaarnerpaamik aamma kingusinnerpaamik naammassineqassaaq, taamaalilluni isumaqatigiissutip ilaa 2-mi ilaasinnaassammat.

Tamatumunnga Illersornermut Sakkutooqarfiup Kangerlussuarmi mittarfimmik atuiinnarnissaa pillugu 2024-mi juunimit atuukkallartussatut danskit-kalaallit isumaqatigiissutaat aallaavigalugu Kangerlussuarmi mittarfiup attuumassutilittut timmisartut suliaqartarnerinik Arktisk Kommandomi atortorissarutaasut isumaginnissinnaanissaat aalajangiisuupput. Isumaqatigiissutip naanera sioqqullugu mittarfimmik Illersornermut Sakkutooqarfiup atugaqaannarnissaa isummerfigineqartussaassaaq.

Kangerlussuarmi siunissamut tunngasutut Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunnera aamma suliarisai Kangerlussuup siunissaanut attuumassuteqartillugit qulaajaavigineqarnissaat pillugit isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Taamaattumik suliaqarnerup inissisi-maffigisaanik, aamma Arktisk Kommandip piginnaasaanik misissueqqissaarinerup aallartisarnissaa pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat, tassani ilaassallutik Kangerlussuarmi Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunnerata nukittorsarnissaanut periarfissat, aamma taassuma piginnaasaani ingerlatassanik piareersaasarnarit aqutsinerillu pitsanngorsakkat. Misissueqqissaa-rineq piaarnerpaamik aamma kingusinnerpaamik pigineqassaaq, taamaalilluni isumaqatigiissutit ilaa 2-mi ilaatinneqarsinnaassammat.

Aamma iligisanut naleqqiullugu qanimut suleqatiginninnerup pingaaruteqarnera pillugu isumaqatigiit-toqarpoq, ilanngullugu pisarialittut attaveqatigiinnikkut aaqqiissutit il.il. sammisarinnissaat. Aamma ta-maani Savalimmiut, Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni suleqatigiinneq nukittorsar-neqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaanni Illersornermut Sakkutooqarfiup avatangiisinut iliuseqarnerata Illornermut Sak-kutooqarfiup suliarisaasa sumiiffigisani inuiaqatigiinni, pinngortitami aamma avatangiisini malitsigisatut sunniutaasa pinaveersagaanissaat aamma killilersimanissaat isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Tassunga ataqatigiisillugu Kalaallit Nunaanni Illornernermut Sak-kutooqarfiup stationiini eqqakkannik isumaginninnermik, ilanngullugit eqqagassanngortitat pinaveersaar-titaanissaat, atueqqittarnerit aamma eqqagaqartarnerit immikkut ittumik kalaallit oqartussaasuiniq ilan-ngussaqarluni sammisaqartoqassaaq.

Inissiisarnermut aamma attaveqatigiinnernut piginnaasat nukittorsakkat

Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassuani isorartussutsini annertoorsuarni Illersornermut Sak-kutooqarfik suliaassanik iluarsiiyiginnittarpoq. Timmisartukkut angallannerup, qaammataasat atorlugit at-taveqatigiinnerup, aamma alapernaarsuuteqarnerup nukittorsarnissaat pisariaqarput, taamaalilluni sumiiffiusumi suliaqarnerit malillugit inissiisarnernut aamma attaveqatigiinnernut piginnaasat annertu-sisinneqassammata. Tamakku saniatigut ullumikkut inunnik angallassisarnernik suliaassanik iluarsiiyigi-sartagaatut Illersornermut Sakkutooqarfiup CL-604 Challenger'itut timmisartuata saniatigut Issittumi misissuinnermik, nakkutilliinnermik aamma angallassinermik suliaassanik tamakkuninnga piginnaasamik nukittorsaanissamik pisariaqartitsisoqarpoq. Challengerimik piginnaasarisat nungullarsimapput, aserfallatsaaliugaaneri akisupput, aammalu ingerlatsinermi akornusikulasarnerinik takussutissartaqarput.

Kalaallit Nunaannik akimuilluni mittarfinnik nutaanik ammaasoqarneratigut suliaassat tamakku pillugit timmisartortitsisartutut ingerlatseqatigiiffinnik suleqatigiinnernik pilersitsinissamut periarfissat nutaat malittarinnaassapput. Suleqatigiinneq aqutugalugu periarfissanik tamakkuninnga iluaquteqarniarluni a-ningaasanik immikkoortitsinissaaq pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isu-maqatigiissutigaat. Suleqatigiinnernut piviusutut iluserisassaaq 2025-p qeqqata tungaanut paasineqarsi-massaaq. Kalaallit Nunaanni atuuttuusuni atugassani immikkut ittunik atugaqarluni timmisartuussinnermik misilittagalittut suliaqartumik suleqatigiinnerup isumaqatigiissutiginissaa, aammalu suliaassat suliaqartumit tassannga piaartumik aamma kingusinnerpaamik 2027-mi iluarsiiyigineqarnissaat pingaartuutinneqarput.

Tamanna ilaatigut aamma *Issittumi piginnaasanik katersaataasunut tunngavigisat pillugit Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisup aamma illersornissamut ministerip akornanni Isumaqatigiissummi* annaassiniartarnermik aamma angallassisarnermik suliasat pillugit pilersitami angusassatut piviusunngortitsiniarnermik siunertaqartitaavoq.

Tamatuma pinissaata tungaanut Illersornermut Sakkutooqarfiup timmisartuutaa Challenger maannakkut ingerlatarisassatut suliasaminik suli isumaginnissaaq, ilanngullugit Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani, tamatuma kingornatigut piginnaasarisaaq atuukkunnaartikkiartorneqassalluni. Isumaqatigiissuteqarfiup nalaani tamarmiusumi Issittup aamma Atlantikup Avannarpassissortaani Challengerip suliasaanik iluarsiiarluni timmisartunik attartugaqartarnissamut, ilanngullugit ilaatigut naalagaaffimmut inunnik angallassisarnermik suliasamik, suliasanut Fronteximut attuumassutilinnut, kiisalu Østersømik il.il. nakkutilliinermut aningaasanik immikkoortitsisoqassaaq. Taamaalilluni inunnik angallassinernut, aamma Fronteximut attuumassutilinnut suliasanut, Østersømi il.il. nakkutilliinernut tunngatillugit nammisersuutigisatut attartugaqarnermik isumaqatigiisummik atsiuisoqassasoq isumaqatigiissutaavoq. Attartugaqarnermut iluserisanik inaarutigisatut atuutsitsilerneq isumaqatigiissuteqartuusunut saqqummiunneqarumaarpoq.

Issittup ilarujussuani attaveqarfeqarneq ajormat Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani Illersornermut Sakkutooqarfiup qaammataasat aqutigalugit attaveqatiginninnissaa ullumikkut ajornakusoortuuvoq. Attaveqatigiinneq tamanna Illersornermut Sakkutooqarfiup suliasanik iluarsiinissaanut pingaarutilittut tunngaviuvoq. Ilaatigut qaammataasanit datanik isumaginninnissamut attaveqatigiinnermi atortussanik pissarsiaqarnikkut qaammataasat atorlugit attaveqatigiinnerup iluani Illersornermut Sakkutooqarfiup piginnaasaata nukittorsarnissaa pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaat, taamaalilluni Illersornermut Sakkutooqarfik Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani sukanerusumik aamma isumannaanerusumik attaveqatiginnissinnaassammat.

Illersornermut Sakkutooqarfiup Seahawkimik ingerlatsisusuaartitsinermut piginnaasaanik nutaanngorssanissamut periarfissanik aamma pisariaqartitanik misissuinissaaq isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni annertunerusutut ilaanik matussusiisinnalissammat.

Issittumi immikkut ingerlataqartartutut sakkutuut Siriusimiittut Kalaallit Nunaanni atuuttutut atugassarisat piumasaqarfiusut tamakku atugaqarfigalugit sakkutuuni suliasanik iluarsiinissamut immikkut ittunik ingerlatsisartuupput. Ullumikkut Kalaallit Nunaanni sumiiffinni avinngarusimanerpaatut inissisimaaffilinni nakkutilliinermik aamma namminersortuunermik pisinnaatitaaffigisamik suliarisanik immikkut ingerlataqartutut sakkutuut naammassinnittartuupput. Isumannaallisaanikkut politikkikkut pisoqarfik sakkortusisaaq sianigalugu issittumi immikkut ingerlataqartartutut sakkutuut nukittorsarnissaat, taamaalillunilu Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunneranik annertusaanissaaq, kiisalu Kalaallit Nunaata kangiata avannaani nakkutilliinermik aamma namminersortuunermik pisinnaatitaaffigisamik nukittorsaanissat pillugit isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissuteqarfigaat.

Siriusimut kalaallit akornanni inuttassarsiuilluni iliuuserisap nukittorsarnissaa, kiisalu Arktisk Basisuddannelsip aamma Siriusip akornanni attavissanik sanaartugaqarnissamut periarfissanik misissuinissaaq pillugit

isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Tamatumunnga atatillugu Siriusimi kalaallit inuttarisassat annertunerusumik tiguneqartarnissaannut iliuusissatut pilersaarut Naalakkersuisunik suleqateqarluni tamatumani suliarineqassaaq.

Issittumi piginnaasanik katersaatit pillugit isumaqatigiisummi siusinnerusukkut aalajangiunneqarsimasut Kalaallit Nunaanni sinerissami radarinik marlunnik pilersitaqarnermut suli annermik a-ningaasaliisoqarnissaq pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Sinerissami radarit nakkutilliisinnaassutsimik nukittorsaassapput, aammalu sakkutuujunngitsut umiarsuartigut angallannerinut iluaqutaassallutik. Radarinik inississuinerit, aamma ingerlatsinerit sapinngisamik siamasissutut sumiiffiusuni suliaqartunit aamma ingerlatseqatigiiffinnik atuinnakkut pissapput. Aammattaq Kalaallit Nunaanni silaannakkoortunik kalerrisaarutitut radarini piginnaasaqarfinnik pilersitsinissamik pisariaqartitsinermik aamma periarfissaasunik misissueqqissaarinerup aallartisarnissaa pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat.

Isertuussatut paasiniaarsarnek aamma ilisimatusarnek pillugit suleqatigiinneq

Illersornissamut isumaqatigiissutit ataani isumaqatigiissutit ilaata aappaanut atatillugu Forsvarets Efterretningstjenestip (FE-p) (Sakkutooqarfimmi naalagaaffiup isertortumik Paasiniaasuisa (FE-p)), Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinnerup nukittorsakkap tapersersornissaa isumaqatigiissutaavoq. Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni Forsvarets Efterretningstjenestemit (FE-mit) ilisimatitsissuteqartarnerit amerlassusaasa amerleriarinneqarnissaat, aammalu FE-mit suliarineqartut allattariatigut atortussat attuumassutillit kalaallit oqaasiinut nutserneqartarnissaat isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Aamma Kalaallit Nunaanni aalajangiisartunut aamma oqartussaasoqarfinnut tunngatitanik Forsvarsakademii piginnaanngorsaanissamut neqeroortinik aallartisaanissaq pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. 2016-imit misissueqqissaarinermit *Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsningim* (Illersornissamut ministereqarfiup siunissami suliaassanik iluarsisarneranit) kingusinnerpaamik isumannaallisaanermi politikikkut allanngoriartornermut naleqqiullugu paasinnissutsit isumaqatigiisummi peqataasut Naalakkersuisut aamma misissoqqinniirpaat, Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani Illersornermut Sakkutooqarfiup suliaassanik iluarsisarneranut tunngatillugu siunissamut tunngatitatut misissueqqissaarinerimik suliaqarnerup ilaatut misissueqqissaarinerim attuumassutilittut ilaat ilutsimi nutaanik ilalersukkap ilaannissaa siunertarineqarluni.

Ilaatigut oqartussaqaarfinnut attuumassutilinnut ilisimatusarnikkut aamma paasisitsiniaanikkut atortussanik suliaqarnissanik siunertaqarluni, kiisalu kalaallini ilisimatusarfittut ingerlatsivinni illersornissamut aamma isumannaallisaanermut politikikkut suliaasaqarfiit iluini piginnaanngorsaanerup ineriartortitarnanik nukittorsaaniarluni Danmarkimi ilisimatusarfittut sullissarfinnik suleqateqarluni Issittumi aamma Atlantikup Avannarpassissuani illersornissamut aamma isumannaallisaanermut politikikkut apeqqutit pillugit ilisimatusarnikkut iliuuserisap nukittorsaaviginissaa pillugu isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaat. Tamanna ilisimatusarnermi toqqammavigisanik, aammalu Kalaallit Nunaanni ineriartortitaasutut ilisimatusarnermut peqqusersaarnissatut malittarisassianik tamakkuninnga ataqqinnilluni pissaaq.

Arktisk Basisuddannelsimi (Issittumi Tunngaviusutut ilinniagaqarnermi) ilanngussortut amerlineri

Arktisk Basisuddannelsen tassaavoq Kalaallit Nunaanni inuusuttunut tunngasoq. Ilinniagaqarneq Kalaallit Nunaanni annaassiniarnermi aamma upalungaarsimanermi suliaassanik iluarsisarnissamut piginnaasasanik tunisivoq. Ilinniagaqarneq Kangerlussuarmi tunngaveqarpoq, aamma inoqarfimmut iluaqutaasunik Illersornermut Sakkutooqarfiup najuunnera malitsigisatut periarfissanik aamma suliffinnik tunisivoq. Arktisk Basisuddannelsimut assut tapersersuisoqarsimavoq, tamannalu upalungaarsimaffiup Kalaallit Nunaanni aserujaassusaanik nukittorsaaqataavoq. Illersornissamut isumaqatigiisummi isumaqatigiisutaasup ilaani siullermi allassimavoq isumaqatigiisummi peqataasut tassaasut *"Kalaallit Nunaanni Arktisk Basisuddannelsimut ilorraap tungaanut qinnuteqartarnerup nukittorsarnissaanut piareeqqasut, ilanngullugit pisinnaaneratigut ilinniagaqarfimmi tiguneqartartunik nukittorsaaqartitsinissamut tunngasut"*.

Ilinniagaqarnerup annertusinissaa isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiisutigaat, taamaalillutik ilinniagaqarnermi inissat 22-nit 30-nut amerlisinneqarlutik. Taamaalillutik Kalaallit Nunaanni inuusuttut amerlanerit Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut aamma najuuttuunermut akissusaaffimmik tigusaqarnissamut piginnaasanik angusaqarsinnaassapput. Ilinniagaqarneq Naalakkersuisunik ilanngussaqaarluni nalilersorneqartuassaaq, tassani ilinniagaqarnerup imarisaanik aamma tigusaqartarnermik siunissamut tunngasutut nukittorsaanissamut aamma naleqqussaananissamut periarfissanik aamma pisariaqartitsinermik misissugaqarnissat siunertaralugit. Tassunga ilanngullugit Arktisk Basisuddannelsimi droninut modulimik ilanngussaqaarluni annertusisitsinissamut periarfissat misissorneqasapput, tamatumanilu Kangerlussuarmi ilinniagaqarnermik ingerlataq aqqutigalugu droninik ingerlatsisarnerup iluani ilinniartut piginnaasanik annertusaasinnaassapput.

Inuiaqatigiinni isumannaallisaaneq nukittorsagaq

Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni akiuussinnaassutsip annertusisinnissaanut, aammalu inuiaqatigiinni isumannaassutsip ineriartortinnissaanut pisariaqartitsinerit aarleqqutaasuni aamma aarlerinar-toqarfinni isikkoqarfiit allanngorsimasut sakkortusarpai. Tamanna sumiiffinni oqartussaasunik suleqateqaarluni, aammalu piginnaasani agguataarinermik tamaaneereersumik ataqqinnilluni pissaaq.

Savalimmiuni Naalakkersuisunik suleqateqaarluni Atlantikup Avannarpassuani imartakkut kabelimik pilersitsinissamut periarfissamik misissueqqissaarinerup aallartisarnissaa isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiisutigaat, taannalu nakkutigininnermi piginnaasamut nukittorsakamut attaveqaasersuutiniq ilalersuisinnaassaaq, taamaalisukkullu attaveqaqatigiinnermi attaveqaasersuutini sinnilimmik pigisaqarnermik qulakkeerissalluni. Misissueqqissaarineq kingusinnerpaamik 2025-p naanerani pigineqassaaq.

Beredskabsstyrelsimik (Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfimmik) aamma Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermut oqartussaasoqarfiit akornanni, ilaatigut aarleqqutaasunik takussutis-sanik suliaqarnerit pillugit suleqatigiinnerup tapersersornissaa isumaqatigiisummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiisutigaat. Oqarasuaatinik angallattakkanik tunngavilittut kalerrisaarinerup aqqiissutit S!RINEN-ip naalagaaffeqatigiinni siammarternissaa isumaqatigiisummi peqataasut isumaqatigiisutigaat, taamaalillutik Kalaallit Nunaanni innuttaasut annertunerusumik oqarasuaammik angallattakkami kalerrisaarutitut aqqiissummi tikinneqarsinnaalissammata. Tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanni atomip qaartartuutit upalungaarsimanerup Tunumi uninngaannartitamik nakkutillivimmik sulii

ataatsimik pilersitaqarnikkut nukittorsarnissaa isumaqatigiissutigineqarpoq. Atomip qinngornerinik nakkutilliinermik suliaqarneq Kalaallit Nunaanni sumiiffikkaani annaassiniartarnermut upalungaarsimaffinni tunngaveqartinneqassaaq. Tassunga tunngasutut droninik mikinerusunik isumaginninnissaaq pillugu upalungaarsimanermik suliallit kalaallit pikkorissartitsinermik neqeroorfiginissaannik periarfissanik paasiniaannissaaq pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaaq. Pilersitanik atuutsitsilernerit kalaallit aamma savalimmiormiut oqartussaqaarfii suleqatigalugit piviusunngortinneqassapput. Kiisalu Savalimmiunut aamma Kalaallit Nunaannut tunngatitatut internettimut tunngasutut siunnersuisarnermik il.il. nukittorsaanissaaq pillugu isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaaq.

Aammattaaq illersornissamut isumaqatigiissutip ataani isumaqatigiissutip ilaata siulliup atsiornernut attatillugu aallartisarneqartup misissueqqissaarinerup *Beskyttelse af kritiske infrastruktur* (*Pinngitsugassaannngitsutut attaveqaasersuutiniq illersuinerup*) iluani Kunngeqarfimmi immap iluani attaveqaasersuutiniq aarleqqutiniq suussusersinissamut periarfissat pillugit misissueqqissaarisooqassasoq isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersuisut isumaqatigiissutigaaq, taannalu isumaqatigiissutip ilaa 2-mi ilaasinnaaniassammat piaarnerpaamik aamma kingusinnerpaamik isummerfiginissaanik siunertaqartillugu isumaqatigiissuteqartuusunut, aamma Naalakkersuisunut saqqummiunneqassaaq.

Ilanngutissapput siuliani pineqartutut kalaallit rangersiunut, grønlandsvogterinut, aamma Savalimmiuni siamasissutut inuiaqatigiinni isumannaatsuutitsinissamut aningaasaqarnikkut toqqammavissanut tunngasut.

2. Isumaqatigiissutip ilusaa, malitseqartinnera aamma atuutsinneqalernera

Isumaqatigiissummi matumani imarisat isumaqatigiissutaasut tassaannngillat isumaqatigiissummut tunngatitat, isumaqatigiissutaasormi aningaasaqarnermut toqqammavigisap atuutsilernissaanut tunngasuuvooq, *takuuk Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* (*Danskitt illersornerinut aamma isumannaatsuutinnerinut isumaqatigiissut 2024-2033*), ulloq 28. juni 2023-meersoq. Isumaqatigiissutip ilusaa taasinertut isumaqatigiissutitut ippoq, taanna Folketingimi taasisinnaatitaasut pisariillisagaannngitsumik amerlanerusuteqarneri pillugit tunngavigisamik piviusunngortitsilluni, tassalu isumaqatigiissutaasumut isumaqatigeqataasuni partiit amerlanerussuteqarnissaannik tunngavigisamik piviusunngortitsisutut.

Isumaqatigiissummik malitseqartitsineq Naalakkersuisunik ilanngussaqarluni illersornissamut isumaqatigeqataasunit partiinit tamarmiusunit peqateqarnikkut pissaaq.

Politikkikkut isumaqatigiissutigisat najoqqutaralugit piviusunngortinneqarsinnaanngitsunik isumaqatigiissummi pilersitanik naleqqussaanissamik pisariaqartitsinerni, imaluunniit pisariaqartitsinerit nutaat malitsigisisaattut allanngortitaqarluni pingaarnersiuiinissamik pisariaqartitsinerni illersornissamut ministerip isumaqatigiissummut partiit aamma Naalakkersuisut ilanngussortuarniarpai. Tamanna ilaatigut nutaatut pingaarnersiukkanut tamanut, kinguartoornernut, akisulernerulernernut, imaluunniit atugasarsisanut atuutissaaq, tamatumani aningaasaqarnikkut toqqammavigisap iluani tamakkuninnga isumaginninnissaaq isumaqatigiissummi peqataasut aamma Naalakkersui tamanut sut oqaluuserisassallugit.

Suliarisat atuutsilernissaat Savalimmiuni Naalakkersuisunik aamma Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisunik qanimut oqaloqateqarluni pisassanerat isumaqatigiisummi peqataasut nalunaarpaat. Ministerit inissisimaffigisaanni ukiumoortumik ikinnerpaanik pingasoriarluni ataatsimiittarnissaq anguniarneqassaaq, tamaani pingaarnersiukkanik aamma periarfissanik ataatsimoorussatut paasisaqarnissap anguneqarnissaanik siunertaqarluni malitseqartitsinerit, aamma nangitatut suleqatigiinnerit oqaluuserineqartarumaarlutik. Ministerit inissisimaffigisaanni ukiumoortumik pingasoriarluni ataatsimiittarnissat ilaat marluk isumaqatigiissutip matuma atuutsilernerata killiffianik malitseqartitsinertut oqallinnermut pingaarnertut tunngasuutinneqassapput. Tamaani isumaqatigiissutip malitseqartitaanera isumannaallisaanikkut politikikkut allanngoriartorneq isigalugu oqaluuserineqarumaarpoq. Savalimmiormiut, kalaallit aamma danskit oqartussaasuunik taakkuninnga peqateqarluni isumaqatigiisummik atuutsitsilernerup akulikinnerpaamik kvartalikkaartumik malitseqartitaasarnissaa pingaartuutinneqarpoq. Iliuuseqariaatsikkut (teknikkikkut) inissisimaffimmi akuttoqatigiissaartutut isumaqatigiissutip malitseqartitaanissaanut Naalakkersuisut kissaateqarnerat isumaqatigiisummi peqataasut nalunaarpaat.

Aningaasaliinerit Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni najugaqarfiusuni periarfissaqarfigisaanni suliffiusunik tapersersuinissaat, aamma najugaqarfinni suliffiusunik atuinissaat atuutsitsilernermit pingaartuutinneqassapput. Kalaallit Nunaanni sumiiffinni toqqammaviliinissamut periarfissanik qulaajaaneq kalaallini oqartussaasuunik suleqateqartuurluni suliarineqassaaq.

Issittumi piginnaasatigut katersaatini isumaqatigiisutaasut malillugit Illersornissamut Ministereqarfimmi Materiel- og Indkøbsstyrelse (Atortuutitut aamma Pisiortornermut Aqutsisoqarfik) neqeroorutitut atuumassutilinnut neqerooruteqarnissamut soqutiginnissinnaasunut suliffeqarfinnik ilitersuinissamut ikiorsiissuteqarniarpoq. Taamatuttaaq Illersornissamut Ministereqarfimmi Ejendomsstyrelse (Illuutitik Aqutsisoqarfik) qanoq suliffeqarfittut neqerooruteqartarneq, ilanngullugu Kalaallit Nunaanni isumaliutigisatut suliniutit pillugit Nuummi ilisimatitsinernik naammassisaqarniarpoq. Ilisimatitsineq kalaallini oqartussaasuunik, Sulisitsisunik, aamma danskini inuussutissarsiorfinni kattuffinnik suleqateqarluni naammassineqarsinnaassaaq.

3. Isumaqatigiisummi pilersitanut aningaasaqarnerit

Isumaqatigiissutip ilaanut pilersitanut isumaqatigiisummi peqataasut 14,6 mia. kr.-nik immikkoortitaqarnissaq pillugu isumaqatigiipput, taakkunanit 11,8 mia. kr. nukittorsakkatut nakkutilliinnermut, namminer-sortuunermik pisinnaatitaaffeqarnermut il.il. sakkutooqarfiusumi piginnaasanut atorineqassapput, annertunerusutut najuuffeqarnerup iluani pilersitanut 0,3 mia. kr. atorineqassapput, ilanngussinnermut aamma attaveqatigiinnermi pilersitanut 2,3 mia. kr. atorineqassapput, aammalu pilersitat sinnerinut 0,3 mia. kr. atorineqassapput, takuuk ilanngussaq 1. Issittumi misissuinnermut, nakkutilliinnermut aamma angallassinermut suliaasanut suliffiup avataani pilersuisartumut piviusutut ilusaasumut aningaasartuutit NATO-mut illersornissamut aningaasartuutitut nalunaarutigineqarsinnaanerisa, aammalu piviusutut ilusaasoq imatut ilusilerlugu sapinngisamik annertunerpaat NATO-mut illersornissamut aningaasartuutitut nalunaarutigilersinnaatilerlugit aqqissuunniarneqarsinnaanerata apeqqutaassanera isumaqatigiisummi peqataasut nalunaarpaat. Aammattaaq inuiaqatigiinni isumannaatsuutsitsinermut nukittorsakkamut aningaasartuutit amerlanerpaartaat NATO-mut illersornissamut aningaasartuutitut nalunaarutigineqarsinnaannginnerat isumaqatigiisummi peqataasut nalunaarpaat, tamatumuuna illersornissamut aningaasartuutit NATO-

p nassuiaataanut naleqqiullugu upalungaarsimanermik suliaasaqarfik immikkoortivillugu ilaatin-neqanngimmat.

Aammattaaq isumaqatigiissutip ilaani pilersitanik aningaasaliinissamut illersornissamut isumaqatigiissutikut danskit illersornermut aamma isumannaatsuutitsinerannut, aamma/imaluunniit Ukrainemut sak-kutooqarfimmit tapiissutaasunut aningaasaliinernit sillimmatinit 2025-mi 0,4 mia. kr., aamma 2026-mi 0,5 mia. kr. atuutsinnissaat pillugit isumaqatigiissummi peqataasut isumaqatigiissutigaat.

Isumaqatigiissuteqarfiusumi illersornissamut isumaqatigiissutip ataani isumaqatigiissutit ilaanni takkuttus-sani sulii annertunermik pilersitanut aningaasaqarnikkut toqqammavigisassaq tamatuma kingornatigut 21,9 mia. kr.-ussasoq isumaqatigiissummi peqataasut nalunaarpaat.

4. Ilanngussat

Ilanngussaq 1. Issittoq aamma Atlantikup Avannarpassissua pillugit isumaqatigiisummi pilersitanut aningaasaqarneq

mio. kr. - 2025-akit inaat	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Kat.
Nakkutilliinermut nukittorsakkamut, namminersortuunermik pisinnaatitaaffeqarnermut il.il. sakkutooqarfimmi piginnaasat	36	2.210	199	321	2.122	1.185	3.127	2.326	264	11.790
Annertunerusumik najuunneq	56	69	32	31	31	31	31	31	31	340
Ilanngussuineq aamma attaveqaqatigiinneq	207	262	317	343	304	231	239	200	203	2.306
Isertuussatut paasiniaaneq aamma ilisimatuseq pillugit suleqatigiinneq	3	3	3	3	3	3	3	3	3	31
Arktisk Basisuddannelsemi tigusat amerlaneri	9	18	13	9	9	9	9	9	9	95
Inuiaqatigiinni isumannaatsuutitsineq nukittorsagaq	9	24	15	12	15	14	14	14	14	132
Savalimmiunut toqqammavissaq	21	19	2	2	2	2	2	2	2	53
Illersornissamut Ministereqarfiup toqqammavigisaasa iluini aningaasaliinerit	-9	-19	-11	-11	-10	-10	-10	-10	-14	-105
Katillugit	332	2.587	571	710	2.476	1.465	3.415	2.575	512	14.642

Nalunaarsuut: Assigiinngissutit akunnaallisitsinernik patsiseqarput.

Ilanngussaq 2. Illersornissamut isumaqatigiissutit ataani isumaqatigiissutit ilaanni takkuttussani pilersitanut aningaasaqarnermi toqqammavigisat

mia. kr. - 2025-akit inaat	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Kat.
Pilersitanut nutaanut toqqammavik*	2,0	1,9	-0,0	0,9	4,7	0,8	8,2	7,8	9,5	35,6
Isumaqatigiisummi atukkat, takuuk ilanngussaq 1	-0,3	-2,6	-0,6	-0,7	-2,5	-1,5	-3,4	-2,6	-0,5	-14,6
Sillimmetaasunit atuutsitat	0,4	0,5	-	-	-	-	-	-	-	0,9
Illersornissamut Ministereqarfimmut toqqammavigisap iluani pingaarnersiukkani allannqortitat	-	0,2	0,8	-0,1	-1,6	0,7	-	-	-	-0,0
Isumaqatigiissutit ilaanni takkuttussani ilassutitut pilersitanut toqqammavigisani sinneruttut	2,0	0,0	0,2	0,0	0,7	0,0	4,7	5,2	9,0	21,9
Pingaarnersiukkani allannqortitani aamma pitsaanerpaanngorsaaneq atugarisinaasaqarfimmi annertusisitsinerit	-	1,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	14,1

Nalunaarsuut: *Upalungaarsimaffimmik suliaasaqarfik pillugu isumaqatigiissut 2025-2026-mik isumaqatigiisummik atsiuinerup kingorna pilersitanut nutaanut toqqammavissaq